

Bål-bengipsbehandling

Bakgrund

Mellan femhundra och tusen barn i Sverige föds varje år med en instabil höftled, ibland är båda höftlederna drabbade. Tillståndet innebär att höften är ur led eller att den kan föras ur led. Ofta upptäcks tillståndet redan vid undersökning på BB men i vissa fall senare. Oftast är det tillräckligt att barnet behandlas med skena. Men ibland behövs gipsbehandling, ibland kombinerat med en operation. Man använder ibland även denna gipstyp för att behandla lårbensfraktur.

Barnet får ett så kallat bål-bengips med syfte att hålla höften stabil. Det sitter runt magen och ner över båda benen som är böjda i höft och knä samt vinklade utåt i höft, ungefär som en grodas benposition. Gipset är av syntetmaterial. Gipstiden är oftast 6+6 veckor (man byter till nytt gips efter 6 veckor). Sedan får man i vissa fall en avtagbar skena (ortos) att ha nattetid i 6-12 veckor.

Under gipstiden kan barnet inte använda sina muskler som vanligt och kan därför vara lite svag i benen efter gipset tagits bort. Ingen speciell träning behövs utan denna svaghet försvinner snabbt när barnet får börja röra sig fritt.

Tips och råd till föräldrar

Följande avsnitt innehåller tips och råd om hur ni kan få vardagen att fungera. Vad som fungerar kan skilja sig mycket från barn till

barn, det bästa är att ni provar er fram. Hör gärna av er vid frågor.

Aktivitet och vila

Det kan ta tid innan barnet vänjer sig vid gipset och vågar försöka förflytta sig själv. Ibland hittar lite större barn någon teknik för att åla sig fram men det är vanligt att man får bära barnet mycket. Det finns många sätt för barnet att lära och utvecklas under denna period trots en begränsad rörelseförmåga. Som förälder eller vårdnadshavare kan du stimulera till utveckling med utomhusvistelse, bokläsning, bygglekar, måla, pyssla och mycket annat.

Observera att barnet inte bör stå under behandlingstiden.

Barnet får vila i valfri position, exempelvis ligga på mage, rygg eller på sidan. Använd gärna kuddar för att skapa bekväma positioner. I ryggläge läggs med fördel en kudde under benen, detta för att minska risken för tryckmärken av gipset. Uppmärksamma så att huden inte får tryckmärken eller skav av gipset, kontakta i sådana fall Ortopedmottagningen.

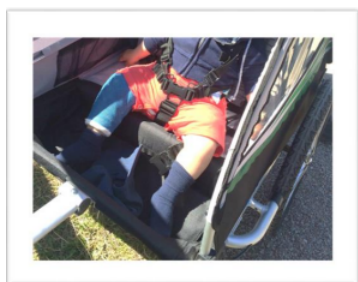
Förflyttning

Rullstol

Det finns möjlighet att låna en rullstol under gipstiden men det finns inga rullstolsmodeller som är anpassade för bål-bengips. Detta innebär att rullstolen oftast blir väldigt stor.

Vagn

Vagnen behöver vara bred och ha ett väldigt kort sittdjup. Detta kan finnas på vissa modeller av tvilling- eller syskonvagn samt på cykelkärror.

Bärsele/sjal

Barnet får bäras i sele och/eller sjal under gipstiden.

Bilbarnstol

Det finns modeller av bakåtvända bilbarnstolar som är bredare och har lägre kanter som kan fungera med bål-bengips men det beror på gipsets utformning.

Det finns tyvärr ingen möjlighet att låna bilbarnstol eller barnvagn från sjukvården. Vissa företag hyr ut bilstolar på kortare eller längre tid, vi rekommenderar att söka på internet efter möjligheter.

Hygien

Gipset byts inte under behandlingstiden så det är viktigt att skydda det från nedsmutsning.

Om barnet använder blöja

Blöjorna sluter inte tätt mot huden som de brukar så läckage kan lätt uppstå. Rekommendationen är att använda två blöjor, den inre blöjan ska placeras så långt in under gipset som möjligt och den yttre ska sitta utanpå och fånga upp eventuellt läckage. Den inre blöjan bör bytas tätare än vanligt för att minska risken för läckage. Gipskanterna skyddas enkelt med dambindor eller trosskydd som viks runt kanten vid

öppningen, de kan sedan lätt bytas ut vid behov (bild 1).

Fetvadd kan placeras i bakkant (bild 3) på den inre blöjan för att minska risk för läckage upp mot ryggen. Nattetid kan en extra superabsorberande binda läggas mellan den inre och yttre blöjan (bild 5).

Om barnet går på potta eller toalett

Det är ofta enklare att sitta på potta än på toaletten detta då pottan är mindre i storlek. Det är inte säkert att alla modeller fungerar tillsammans med gipset.

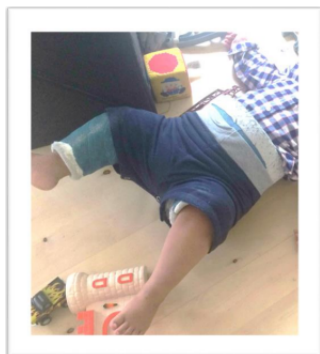
Övrig hygien

Barnet kan inte badas eller duschas under gipstiden, tvättlappar kan användas istället. Använd vanligt vatten och kombinera med tvättkräm (som inte behöver sköljas av), våtservetter eller barnolja vid behov. Håret kan tvättas i handfatet men det är viktigt att gipset skyddas från vatten.

Kläder

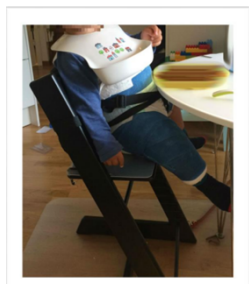
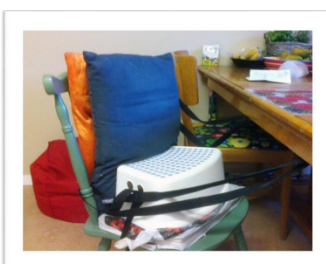
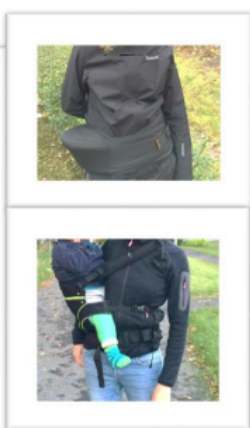
Det kan vara svårt att hitta kläder som passar under gipstiden. Tröjor i 2 storlekar större än barnets vanliga storlek fungerar ofta. Ofta är tröja och strumpor tillräckligt för att barnet ska hålla värmen eftersom gipset är ordentligt vadderat. Byxor med knäppning längs med insidan av benen inklusive grenen går att använda. Även byxor i stor storlek med mycket stretch kan fungera.

Vanlig overall går oftast inte att använda men filter, tjocka strumpor är tillräckligt för att hålla värmen utomhus även vintertid.

Sittande

Några förslag för att ge ett bra och säkert sittande vid matbordet är att sätta fast en barnpall på sitsen till vanlig köksstol och sedan använda en sele för att barnet ska sitta säkert. Det finns flera olika modeller på selar som kan flyttas mellan matplats och barnvagn. Även barnmatstolar med borttagbar bygel, justerbar sittplatta och benplatta brukar fungera bra. Det finns flera möjligheter att sitta med bål-bengips, bilderna nedan visar några förslag.

Intyg

Läkare skriver intyg för tillfällig föräldrapenning för hela behandlingstiden samt ytterligare ett par veckor efter. Försäkringskassans regler ser olika ut beroende på barnets ålder, ta kontakt med en handläggare för att få veta vilka regler som gäller för ert barn.

Om önskemål finns om barnomsorg under behandlingstiden får ni ta kontakt med barnets förskola eller handläggare på kommunen för att undersöka möjligheter.

Kontakt

Vid frågor är du välkommen att kontakta oss genom att logga in på 1177.se. Du kan även nå Ortopedmottagningens rådgivning på numret nedan.

Telefonnummer kontorstid:

Ortopedmottagningen

Sjuksköterska 010-2421500

Gipstekniker: 010-2421521

Ortopedkliniken

Länssjukhuset Ryhov Jönköping